

Materiały

Z

konferencji prasowej

Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Marka Sawickiego

Czy powinniśmy się obawiać afrykańskiego pomoru świń?

Działania ministerstwa rolnictwa w walce z wirusem ASF

18 lutego 2015 roku,
godz. 12.00, MRiRW, sala 47

Afrykański pomór świń - podstawowe fakty i informacje

I. Afrykański pomór świń - informacje ogólne

1. Czym jest afrykański pomór świń?

Afrykański pomór świń (African swine fever - ASF) to groźna, wysoce zakaźna i zaraźliwa choroba wirusowa świń domowych oraz dzików. W przypadku wystąpienia ASF w danym stadzie dochodzi do dużych spadków w produkcji: zakażeniu może ulec znaczny odsetek zwierząt w stadzie, przy czym śmiertelność zwierząt może sięgnąć nawet 100%. Ludzie nie są wrażliwi na zakażenie wirusem ASF, w związku z czym choroba ta nie stwarza zagrożenia dla ich zdrowia i życia. Wystąpienie ASF skutkuje przede wszystkim narażeniem kraju na straty finansowe związane w pierwszej kolejności z kosztami związanymi z padnięciami zwierząt i kosztami zwalczania choroby (wiązącymi się m.in. z zabiciem zwierząt z zapowietrzonego stada i utylizacją ich zwłok, koniecznością przeprowadzenia oczyszczania i dezynfekcji oraz badań laboratoryjnych), jak również z ograniczeniem możliwości sprzedaży i wywozu świń lub wieprzowiny do krajów wolnych od tej choroby. Bardzo ważną rolę w szybkim wykryciu i ostatecznie zwalczaniu ognisk ASF odgrywa natychmiastowa reakcja hodowców lub lekarzy weterynarii opiekujących się stadem świń na pojawienie się objawów klinicznych (lub padnięć świń) wskazujących na ASF oraz szybkie podjęcie przez służby weterynaryjne działań mających na celu potwierdzenie lub wykluczenie choroby.

2. Czym jest wywołany afrykański pomór świń?

Chorobę nazywaną afrykańskim pomorem świń (ASF - z angielskiego „African swine fever”) wywołuje wirus afrykańskiego pomoru świń (ASFV). Na zakażenie wirusem afrykańskiego pomoru świń wrażliwe są wyłącznie świnię, dziki oraz świniodziki.

3. Czy afrykański pomór świń zagraża ludziom?

NIE. Ludzie nie są wrażliwi na zakażenie wirusem ASF.

4. Czy afrykański pomór świń zagraża innym niż świnie, dziki i świniodziki zwierzętom?

NIE. Wszystkie inne gatunki zwierząt nie są wrażliwe na zakażenie wirusem ASF.

5. W których krajach współcześnie stwierdza się afrykański pomór świń?

Afrykański pomór świń występuje w wielu państwach Afryki leżących na południe od Sahary, od 2007 roku w Federacji Rosyjskiej i rejonie Kaukazu, wystąpił również na Ukrainie (2012 i 2014 r.), Białorusi (2013 r.) i Litwie (2014 r.), jak również w 2014 r. i 2015 r. w Polsce.

6. Co można zrobić, by zapobiec rozprzestrzenianiu ASF?

Każdy z nas (w tym zwłaszcza hodowcy świń) ma możliwość ograniczać ryzyko rozprzestrzeniania groźnych chorób zakaźnych, w tym afrykańskiego pomoru świń poprzez przestrzeganie stosownych zakazów i nakazów ustanowionych w prawodawstwie oraz postępując zgodnie z poniższymi wskazaniem.

Hodowcy:

A. Przede wszystkim, aby ograniczyć ryzyko zakażenia świń wirusem ASF, w gospodarstwach, w których utrzymywane są świnie, powinny być wdrożone wszystkie podstawowe zasady zabezpieczenia miejsc utrzymywania zwierząt (bioasekuracja), w tym zwłaszcza:

- nie skarmianie zwierząt paszą niewiadomego pochodzenia ani produktami (w tym resztkami, zlewkami) pochodzenia zwierzęcego;

- zastosowanie mat dezynfekcyjnych;

- zabezpieczenie przed dostępem zwierząt dzikich do budynków inwentarskich i pasz;

- ograniczanie dostępu osób postronnych do zwierząt.

B. W przypadku stwierdzenia w stadzie świń niepokojących objawów chorobowych lub padnięć świń, każdy hodowca powinien przekazać tę informację do powiatowego lekarza weterynarii bezpośrednio albo za pośrednictwem lekarza weterynarii opiekującego się

gospodarstwem lub właściwego miejscowo organu samorządu terytorialnego (wójta, burmistrza). Objawy afrykańskiego pomoru świń w krajowej populacji świń wyglądać będą następująco:

- ASF w stadzie świń może niekiedy objawić się jedynie nagłymi padnięciami tych zwierząt, bez objawów towarzyszących;
- Często spotykane objawy to wzrost wewnętrznej ciepłoty ciała do (40,5–42°C), któremu mogą nie towarzyszyć inne symptomy (gorączkujące świnię mają na ogół zachowany apetyt, poruszają się na ogół normalnie);
- Do gorączki mogą dołączyć inne objawy kliniczne: sinica skóry uszu, brzucha i boków ciała, drobne, lecz liczne wybroczyny w skórze, zaczerwienienie skóry widoczne zwłaszcza na końcach uszu, ogona i kończynach, duszność, pienisty wypływ z nosa, wypływ z worka spojówkowego, biegunka - często z domieszką krwi, wymioty oraz niedowład zadu, objawy nerwowe w postaci podniecenia, drgawek mięśni i skurczów kloniczno-tonicznych, ronienia u prośnych macior;
- Niekiedy gorączce mogą towarzyszyć: depresja, utrata apetytu, szybkie i trudne oddychanie oraz zaleganie wydaliny z nosa i oczu, wymioty, zaparcia, krwista biegunka, krwotoczne obszary podskórne, w szczególności na wystających częściach ciała i uszach; przed śmiercią może nastąpić śpiączka, która pojawia się jeden do siedmiu dni po wystąpieniu pierwszych objawów klinicznych;
- Niekiedy objawy są relatywnie słabo wyrażone - stwierdza się fluktuującą gorączkę, depresję i zapalenie płuc; chore świnię są wychudzone, obserwuje się na przemian okresy poprawy i pogorszenia stanu zdrowia, objawy zapalenia osierdzia, płuc i opłucnej, stawów i pochewek ścięgowych, kaszel okresową biegunkę, wymioty oraz pojedyncze ogniska martwicy skóry; zwykle u samic ciężarnych występują ronienia; śmiertelność jest nieznaczna.

Wszyscy:

A. Należy unikać kontaktu z padłymi zwierzętami (w przypadku ASF - świń i dzików). Każdy fakt znalezienia padłej świni należy zgłosić do powiatowego lekarza weterynarii bezpośrednio albo za pośrednictwem lekarza weterynarii opiekującego się gospodarstwem lub właściwego miejscowo organu samorządu terytorialnego (wójta, burmistrza). Ponadto, w celu uniknięcia przeniesienia na inne zwierzęta w sposób mechaniczny czynników zakaźnych wywołujących różne choroby, nie tylko ASF należy przestrzegać podstawowych zasad ostrożności i higieny, w tym szczególnie:

- nie pozwolić domowym zwierzętom na kontakt z padłymi świniami i dzikami,
- w przypadku kontaktu z padłą świnią lub dzikiem należy jak najszybciej umyć ręce lub zdezynfekować środkiem na bazie alkoholu,
- osoby postronne (tzn. osoby nie zajmujące się zawodowo zwierzętami lub leczeniem zwierząt w danym gospodarstwie) nie powinny wchodzić - zwłaszcza po kontakcie z padłą świnią lub dzikiem - do budynków inwentarskich w gospodarstwach, w których utrzymywane są świny; należy stosować się ściśle do zaleceń służb weterynaryjnych na danym terenie.

B. Ponadto osoby, które wyjeżdżają poza terytorium Unii Europejskiej (wyjazdy zagraniczne do państw trzecich) powinny zapoznać się z materiałami informacyjnymi dostępnymi na stronie internetowej GIW w zakresie zagrożeń, jakie niesie nielegalny przywóz żywności pochodzenia zwierzęcego na terytorium Polski.

**Działania podjęte i planowane w celu zwalczenia i zapobiegania
rozprzestrzeniania się ASF**

1. Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2014 r. w sprawie rodzajów wydatków ponoszonych przez inspektoraty weterynarii (Dz. U. poz. 1029, z późn. zm.) możliwe jest wydatkowanie środków budżetowych z przeznaczeniem dla kół łowieckich na odstrzał dzików oraz dostarczanie i przechowywanie odstrzelonych dzików do czasu uzyskania wyniku badań laboratoryjnych w kierunku ASF zarówno na obszarze objętym ograniczeniami, jak i od dnia 1 stycznia 2015 r. – na obszarze ochronnym.
2. Ze środków budżetowych zakupione zostały, wnioskowane przez Polski Związek Łowiecki, chłodnie do przechowywania tusz dzików w obszarze objętym ograniczeniami i obszarze ochronnym. Zakup chłodni umożliwia przechowywanie tusz dzików odstrzelonych przez myśliwych do czasu uzyskania wyniku badania laboratoryjnego w kierunku ASF.
3. W dniu 19 grudnia 2014 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 grudnia 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem u dzików afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. z 2014 r. poz. 1846). Przedmiotowe rozporządzenie co do zasady zniosło ograniczenia weterynaryjne dotyczące wykonywania polowań, które pierwotnie zostały wprowadzone w związku z wystąpieniem na terenie województwa podlaskiego ognisk i przypadków ASF.
4. Kontynuowany jest odstrzał dzików z nakazu Inspekcji Weterynaryjnej w obszarze objętym ograniczeniami do czasu uzyskania pogłowia dzików założonego w rocznym planie łowieckim dla tego obszaru (w okresie od 01.08.2014 do 13.02.2015 r. odstrzelono 2684 dzików z puli 3000).

5. W dniu 31 stycznia 2015 r. zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 stycznia 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny (Dz. U. poz. 161) wprowadzające uproszczony schemat postępowania w przypadku uboju świń na własne potrzeby w gospodarstwach położonych na obszarze objętym ograniczeniami.
6. MRiRW wystąpiło do wszystkich marszałków województw i starostów z prośbą o wykorzystywanie dodatkowych mechanizmów, jakie pozostają w kompetencjach organów samorządu terytorialnego w kontekście ograniczenia nadmiernej populacji zwierząt łownych na terenie całego kraju wskazując na:
- 1) art. 45 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie określający kompetencje starosty do wydawania, w porozumieniu z Polskim Związkiem Łowieckim, decyzji o odłowie lub odstrzale redukcyjnym zwierzyny, w przypadku szczególnego zagrożenia przez tą zwierzynę w prawidłowym funkcjonowaniu obiektów produkcyjnych i użyteczności publicznej,
 - 2) art. 33a ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt, który dopuszcza podjęcie działań mających na celu ograniczenie populacji tych zwierząt w przypadku, gdy zwierzęta stanowią nadzwyczajne zagrożenie dla życia, zdrowia lub gospodarki człowieka, w tym gospodarki łowieckiej. Kompetencje do podejmowania tego rodzaju działań zostały przypisane sejmikowi województwa.
7. MRiRW wnioskowało wielokrotnie do Ministra Środowiska o zastosowanie mechanizmu odstrzału zastępczego na podstawie art. 45 ust. 2 ustawy Prawo łowieckie. Zgodnie z tymi przepisami jeżeli dzierżawca obwodu łowieckiego nie realizuje rocznego planu łowieckiego w zakresie pozyskania zwierzyny, nadleśniczy działający z upoważnienia dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe wydaje postanowienie o zastosowaniu odstrzału zastępczego. Dzięki tym staraniom, jak wynika z informacji uzyskanych z Ministerstwa Środowiska, dotychczas postanowieniem

nadleśniczych w 22 obwodach łowieckich leżących w obszarze objętym ograniczeniami trwają odstrzały redukcyjne.

8. W 2015 r. kontynuowana jest realizacja programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie, podlegającego współfinansowaniu z budżetu UE. Współfinansowaniu w 2015 r. będą podlegać następujące działania:
- a. pobieranie próbek od świń i dzików do badań laboratoryjnych w kierunku ASF,
 - b. ubój lub zabicie świń w sytuacji wystąpienia ogniska ASF w gospodarstwie,
 - c. nadzór Inspekcji Weterynaryjnej nad gospodarstwami położonymi na obszarze objętym ograniczeniami i obszarze ochronnym,
 - d. wzmocnienie środków bioasekuracji na drogowych przejściach granicznych z Białorusią (Kuznica Białostocka, Bobrowniki, Kukuryki, Połowce, Terespol),
 - e. prowadzenie przez Inspekcję Weterynaryjną kampanii informacyjnej dla podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną związaną z produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego i pasz, a także rolników, myśliwych, władz samorządowych oraz społeczeństwa,
 - f. prowadzenie szkoleń, mających na celu przekazanie wiedzy dotyczącej ASF, dla podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną przez Inspekcję Weterynaryjną, związaną z produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego i pasz oraz dla rolników i myśliwych,
 - g. zakup kontenera do zabijania świń przy użyciu dwutlenku węgla.

W 2015 r. zaplanowano w budżecie UE współfinansowanie na realizację działań związanych z wdrożeniem tego programu na maksymalnym poziomie **1 332 000 euro**.

9. W MRiRW opracowano projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (nr druku sejmowego 3148). Po zakończeniu prac na poziomie parlamentarnym będzie możliwe wdrożenie opracowanego przez Głównego Lekarza Weterynarii programu bioasekuracji w gospodarstwach utrzymujących świnię, położonych na najbardziej zagrożonych ASF obszarach w województwie podlaskim.

10. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz organy Inspekcji Weterynaryjnej prowadzą ustawiczne działania informacyjne, mające na celu podniesienie świadomości w zakresie zagrożeń jakie niesie ze sobą ASF oraz możliwych sposobów zapobiegania przedostaniu się wirusa na terytorium PL oraz do gospodarstw utrzymujących świnię. Z uwagi na fakt, że jedną z możliwych dróg szerzenia się ASF jest żywność pochodzenia zwierzęcego, w dniu 13 lutego 2015 r. MRiRW wystosowało pismo przypominające o obowiązkach funkcjonariuszy służby celnej oraz straży granicznej w zakresie kontroli bagażu podróżnych pod kątem nielegalnego przywozu produktów pochodzenia zwierzęcego z państw takich jak Federacja Rosyjska, Białoruś czy Ukraina. Ponadto podjęto działania mające na celu rozpowszechnienie ulotek informujących o obowiązujących w tym względzie zakazach na przydrożnych parkingach i w supermarketach zlokalizowanych wzdłuż wschodniej granicy PL.

MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI

Marek Sawicki

LIST OTWARTY DO SPÓŁDZIELNI I ZAKŁADÓW MLECZARSKICH

Szanowni Państwo

Stoimy przed poważnym problemem wysokich kar za nadprodukcję mleka w ostatnim roku kwotowym 2014/2015. W zaistniałej sytuacji tylko wspólne działanie może przynieść skuteczne rozwiązania.

Podjęmowane od wielu miesięcy przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi liczne i systematyczne działania ukierunkowane na przyjęcie przez Komisję Europejską i Radę UE rozwiązań legislacyjnych, które znosiłyby obowiązek zapłaty opłaty za nadprodukcję lub ją zminimalizowały, nie uzyskują wystarczającego poparcia ze strony innych państw członkowskich UE. Tymczasem jest to niezbędne do zrealizowania postulatów. Na obecnym etapie liczymy na przychylność państw członkowskich w sprawie wniosku dotyczącego rozłożenia na raty kar dla rolników. Dyskusja na ten temat odbędzie się na posiedzeniu Rady Ministrów UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w marcu br.

Przypominam również, że zgodnie z obowiązującymi przepisami podmioty skupowe do 1 października muszą wnieść opłatę za ponadkwotowe mleko, a rolnicy, którzy przekroczyli kwotę mogą swobodnie negocjować jego spłatę z mleczarnią. Dlatego też apelujemy do podmiotów skupowych o wyrozumiałość i okazanie pomocy swoim dostawcom w zaplaceniu kar. Proszę rozważyć rozłożenie ich na wieloletnie raty. W tej sprawie wyjątkowo mocno potrzebna jest solidarność całego środowiska.

W realizacji tego zadania powinny być brane pod uwagę takie rozwiązania, jak użycie przez podmioty kapitału zapasowego, czy skorzystanie z kredytów. Ministerstwo rolnictwa podejmuje działania, aby mogły to być kredyty preferencyjne.

W dłuższej perspektywie, dla konkurencyjnego działania po zniesieniu kwot mlecznych, sektor mleczarski powinien korzystać ze wzorów działania państw starej Unii Europejskiej. Apeluję więc do mleczarni o pilne podjęcie działań konsolidacyjnych zmierzających do ścisłej współpracy w celu budowy wspólnych platform sprzedaży lub ofert produktowych.

Zniesienie limitów produkcji mleka w Unii Europejskiej to ogromna szansa na zwiększenie sprzedaży i tylko od nas zależy czy tę szansę wykorzystamy.

z wypracowaniu Szacunka

MINISTER
Rolnictwa i Gospodarki
Wodnej, Lasów
i Ogrodnictwa
Marek Sawicki
Marek Sawicki